

Universitätsbibliothek Wuppertal

Renati Des-Cartes Principia Philosophiae

Descartes, René

Amstelodami, 1664

Meditatio III. De Deo, quod existat

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1384)

nunc cognosci fatendum est, quandoquidem nullæ rationes vel ad ceræ, vel ad cujuscumque alterius corporis perceptionem possunt juvare, quin eadem omnes mentis meæ naturam melius probent. Sed & alia insuper tam multa sunt in ipsa mente, ex quibus ejus notitia distinctior reddi potest, ut ea quæ ex corpore ad illam emanant, vix numeranda videantur. Atque ecce tandem sponte sum reversus eò quo volebam, nam cum mihi nunc notum sit ipsamet corpora non propriè à sensibus, vel ab imaginandi facultate, sed à solo intellectu percipi, nec ex eo quòd intelligantur, apertè cognosco nihil facilius, aut evidentius mea mente posse à me percipi. Sed quia tam citò deponi veteris opinionis consuetudo non potest, placet hîc consistere, ut altius hæc nova cognitio memoriæ meæ diuturnitate meditationis infigatur.

M E D I T A T I O III.

De Deo, quod existat.

Claudam nunc oculos, aures obturabo, avocabo omnes sensus, imagines etiam rerum corporalium omnes vel ex cogitatione mea delebo, vel certè, quia hoc fieri vix potest, illas ut inanes & falsas nihili pendam, meque solum alloquendo, & penitus inspiciendo, meipsum paulatim mihi magis notum & familiarem reddere conabor. Ego sum res cogitans, id est dubitans, affirmans, negans, pauca intelligens, multa ignorans, volens, nolens, imaginans etiam & sentiens; ut enim antè animadverti, quamvis illa quæ sentio vel imaginor extra me fortasse nihil sint, illos tamen cogitandi modos, quos sensus & imaginationes appello, quatenus cogitandi quidam modi tantum sunt, in me esse sum certus. Atque his paucis omnia recensui quæ verè scio, vel saltem quæ me scire hætenus animadverti. Nunc circumspiciam diligentius an fortè adhuc apud me alia sint ad quæ nondum respexi: sum certus me esse rem cogitantem, nunquid ergo etiam scio quid requiratur ut de aliquâ re sim certus? nempe in hac primâ cognitione

tione nihil aliud est, quam clara quædam & distincta perceptio
 ejus quod affirmo; quæ sanè non sufficeret ad me certum de rei
 veritate reddendum, si posset unquam contingere ut aliquid
 quod ita clarè & distinctè perciperem falsum esset: ac proinde
 jam videor pro regulâ generali posse statuere, illud omne esse
 verum quod valdè clarè & distinctè percipio. Verumtamen
 multa prius ut omninò certa & manifesta admisi, quæ tamen
 postea dubia esse deprehendi: qualia ergo ista fuère? nempe ter-
 ra, cælum, sydera & cætera omnia quæ sensibus usurpabam; quid
 autem de illis clarè percipiebam? nempe talium rerum ideas, si-
 ve cogitationes menti meæ obversari; sed ne nunc quidem illas
 ideas in me esse inficior. Aliud autem quiddam erat quod affir-
 mabam, quodque etiam ob consuetudinem credendi clarè me
 percipere arbitrabar, quod tamen revera non percipiebam,
 nempe res quasdam extra me esse à quibus ideæ istæ procedebant,
 & quibus omninò similes erant; atque hoc erat, in quo vel
 fallebar, vel certè si verum judicabam, id non ex vi meæ percep-
 tionis contingebat. Quid verò cum circa res Arithmeticas, vel
 Geometricas aliquid valde simplex & facile considerabam, ut
 quod duo & tria simul juncta sint quinque, vel similia, nunquid
 saltem illa satis perspicuè intuebar ut vera esse affirmarem? Equi-
 dem non aliam ob causam de iis dubitandum esse postea judi-
 cavi, quàm quia venibat in mentem fortè aliquem Deum talem
 mihi naturam indere potuisse, ut etiam circa illa deciperer, quæ
 manifestissima viderentur, sed quoties hæc præconcepta de
 summâ Dei potentia opinio mihi occurrit, non possum non fa-
 teri, siquidem velit, facile illi esse efficere ut errem, etiam in iis
 quæ me puto mentis oculis quàm evidentissimè intueri; quo-
 ties verò ad ipsas res quas valdè clare percipere arbitror me
 converto, tam planè ab illis persuadeor ut sponte erumpam in
 has voces, fallat me quisquis potest, nunquam tamen efficiet ut
 nihil sim, quandiu me aliquid esse cogitabo, vel ut aliquando
 verum sit me nunquam fuisse, cum jam verum sit me esse; vel
 forte etiam ut duo & tria simul juncta plura vel pauciora sint
 quàm quinque, vel similia, in quibus scilicet repugnantiam ag-
 nosco manifestam. Et certè cum nullam occasionem habeam

existimandi aliquem Deum esse deceptorem, nec quidem ad huc satis sciam utrum sit aliquis Deus, valde tenuis, & ut ita loquar, Metaphysica dubitandi ratio est, quæ tantum ex ea opinione dependet. Ut autem etiam illa tollatur, quamprimum occurret occasio examinare debeo an sit Deus, & si sit, an possit esse deceptor, hac enim re ignoratâ, non videor de ulla aliâ plane certus esse unquam posse. Nunc autem ordo videtur exigere, ut prius omnes meas cogitationes in certa genera distribuam, & in quibusnam ex illis veritas aut falsitas propriè consistat, inquiram. Quædam ex his tanquam rerum imagines sunt, quibus solis propriè convenit ideæ nomen, ut cum hominem, vel Chimæram, vel Cælum, vel Angelum, vel Deum cogito; aliæ verò alias quasdam præterea formas habent, ut cum volo, cum timeo, cum affirmo, cum nego, semper quidem aliquam rem ut subjectum meæ cogitationis apprehendo, sed aliquid etiam amplius quàm istius rei similitudinem cogitatione complector; & ex his aliæ voluntates, sive affectus, aliæ autem judicia appellantur. Iam quod ad ideas attinet, si solæ in se spectentur, nec ad aliud quid illas referam, falsæ propriè esse non possunt, nam sive capram, sive chimæram imaginer, non minus verum est me unam imaginari quàm alteram. Nulla etiam in ipsa voluntate, vel affectibus falsitas est timenda, nam quamvis prava, quamvis etiam ea quæ nusquam sunt possim optare, non tamen ideò non verum est illa me optare, ac proinde sola supersunt judicia in quibus mihi cavendum est ne fallar; præcipuus autem error & frequentissimus, qui possit in illis reperiri, consistit in eo quod ideas, quæ in me sunt, iudicem rebus quibusdam extra me positis similes esse, sive conformes: nam profectò si tantum ideas ipsas ut cogitationis meæ quosdam modos considerarem, nec ad quidquam aliud referrem, vix mihi ullam errandi materiam dare possent. Ex his autem ideis aliæ innatæ, aliæ adventitiæ, aliæ à me ipso factæ mihi videntur: nam quod intelligam quid sit res, quid sit veritas, quid sit cogitatio, hæc non aliunde habere videor quam ab ipsamet meâ naturâ: quod autem nunc strepitum audiam, solem videam, ignem sentiam, à rebus quibusdam extra me positis procedere hætenus
 judica-

judicavi; ac denique Sirenes, Hyppogryphes, & similia à me ipso finguntur: vel fortè etiam omnes esse adventitias possum putare, vel omnes innatas, vel omnes factas, nondum enim veram illarum originem clarè perspexi. Sed hic præcipuè de iis est quærendum quas tanquam à rebus extra me existentibus desumas considero, quænam me moveat ratio ut illas istis rebus similes esse existimem; nempe ita videor doctus à naturâ, & præterea experior illas non à meâ voluntate nec proinde à me ipso pendere, sæpe enim vel invito obversantur, ut jam sive velim, sive nolim, sentio calorem, & ideo puto sensum illum, sive ideam caloris à re à me diversa, nempe ab ignis, cui assideo, calore mihi advenire, nihilque magis obvium est, quàm ut judicem istam rem suam similitudinem potius, quàm aliud quid in me immittere; quæ rationes an satis firmæ sint, jam videbo. Cum hîc dico me ita doctum esse à naturâ, intelligo tantum spontaneo quodam impetu me ferri ad hoc credendum, non lumine aliquo naturali mihi ostendi esse verum, quæ duo multum discrepant nam quæcumque lumine naturali mihi ostenduntur, (ut quod ex eo quod dubitem sequatur me esse, & similia) nullo modo dubia esse possunt, quia nulla alia facultas esse potest, cui æquè fidam ac lumini isti, quæque illa non vera esse possit docere; sed quantum ad impetus naturales, jam sæpe olim judicavi me ab illis in deteriorem partem fuisse impulsam cum de bono eligendo ageretur, nec video cur iisdem in ulla aliâ re magis fidam. Deinde quamvis ideæ illæ à voluntate meâ non pendent, ideo constat ipsas à rebus extra me positis necessario procedere, ut enim impetus illi, de quibus mox loquebar, quamvis in me sint, à voluntate tamen meâ diversi esse videntur, ita fortè etiam aliqua alia est in me facultas nondum mihi satis cognita istarum idearum effectrix, ut hætenus semper visum est illas, dum somnio, absque ulla rerum exte-
narum ope in me formari; Ac denique quamvis à rebus à me diversis procederent, non inde sequitur illas rebus istis similes esse debere; quoniam in multis sæpe magnum discrimen videor deprehendisse; Sic, exempli causa, duas diversas solis ideas apud me invenio, unam tanquam à sensibus haustam, & quæ maximè inter illas quas

ventitias existimo est recensenda, per quam mihi valde parvus apparet; aliam verò ex rationibus Astronomiæ desumptam, hoc est ex notionibus quibusdam mihi innatis elicitam vel quocunque alio modo à me factam, per quam aliquoties major quam terra exhibetur; utraq; profectò similis eidem soli extra me existenti esse non potest, & ratio persuadet illam ei maximè esse dissimilem, quæ quàm proximè ab ipso videtur emanasse. Quæ omnia satis demonstrant me non hæcenus ex certo iudicio, sed tantum ex cæco aliquo impulsu credidisse res quasdam à me diversas existere, quæ ideas sive imagines suas per organa sensuum, vel quolibet alio pacto mihi immittant. Sed alia quædam adhuc via mihi occurrit ad inquirendum, an res aliquæ ex iis quarum ideæ in me sunt, extra me existant. Nempe quatenus ideæ istæ cogitandi quidam modi tantum sunt, non agnosco ullam inter ipsas inæqualitatem, & omnes à me eodem modo procedere videntur; sed quatenus una unam rem, alia aliam repræsentat, patet easdem esse ab invicem valde diversas, nam proculdubio illæ quæ substantias mihi exhibent, majus aliquid sunt, atque, ut ita loquar, plus realitatis objectivæ in se continent, quàm illæ quæ tantum modos, sive accidentia repræsentant; & rursus illa per quam summum aliquem Deum æternum, infinitum, omniscium, omnipotentem, rerumque omnium, quæ præter ipsum sunt creatorem intelligo, plus profectò realitatis objective in se habet, quàm illa per quas finitæ substantiæ exhibentur. Iam verò lumine naturali manifestum est tantumdem ad minimum esse debere in causâ efficiente & totali, quantum in ejusdem causæ effectû, nam quæso undenam posset assumere realitatem suam effectus nisi à causâ? & quomodo illam ei causa dare posset, nisi etiam haberet? Hinc autem sequitur nec posse aliquid à nihilo fieri, nec etiam id quod magis perfectum est, hoc est, quod plus realitatis in se continet, ab eo quod minus: atque hoc non modò perspicuè verum est de iis effectibus quorum realitas est actualis sive formalis; sed etiam de ideis in quibus consideratur tantum realitas objectiva; hoc est non modò non potest, exempli causa, aliquis lapis qui priùs non fuit, nunc incipere esse, nisi producat ab aliquâ re in quâ totum illud sit vel formaliter,

liter, vel eminenter quod ponitur in lapide; nec potest calor in
 subjectum quod prius non calebat induci, nisi à re quæ sit ordi-
 nis saltem æquæ perfecti atque est caloris; sed præterea etiam
 non potest in me esse idea calor, & sic de cæteris; vel lapidis,
 nisi in me posita sit ab aliquâ causâ in quâ tantundem ad mi-
 nimum sit realitatis quantum esse in calore, vel lapide con-
 cipio: nam quamvis ista causa nihil de sua realitate actuali,
 sive formali in meam ideam transfundat, non ideo putandum
 est illam minùs realem esse debere, sed talem esse naturam ipsi-
 us ideæ, ut nullam aliam ex se realitatem formalem exigat, præ-
 ter illam quam mutuatur à cogitatione mea cuius est modus;
 quòd autem hæc idea realitatem objectivam hanc vel illam
 contineat potius quàm aliam, hoc profectò habere debet ab
 aliquâ causâ in quâ tantundem sit ad minimum realitatis
 formalis, quantum ipsa continet objectivæ; si enim ponamus
 aliquid in idea reperiri quòd non fuerit in ejus causa, hoc igitur
 habet à nihilo; atqui quantumvis imperfectus sit iste ef-
 fendi modus quo res est objective in intellectu per ideam,
 non tamen profectò planè nihil est, nec proinde à nihilo
 esse potest. Nec etiam deo suspicari cum realitas, quam
 considero in meis ideis, sit tantùm objectiva, non opus esse ut
 eadem realitas sit formaliter in causis istarum idearum, sed
 sufficere si sit in iis etiam objective; nam quemadmodum iste
 modus effendi objectivus competit ideis ex ipsarum naturâ,
 ita modus effendi formalis competit idearum causis, saltem
 primis & præcipuis, ex earum naturâ: & quamvis fortè una
 idea ex aliâ nasci possit, non tamen hîc datur progressus in
 infinitum, sed tandem ad aliquam primam debet deveniri,
 cujus causa sit instar archetypi, in quo omnis realitas forma-
 liter contineatur quæ est in idea tantum objective; adeò ut lu-
 mine naturali mihi sit perspicuum ideas in me esse veluti quas-
 dam imagines, quæ possunt quidem facillè deficere à perfectione
 rerum à quibus sunt desumptæ, non autem quicquam majus aut
 perfectius continere. Atque hæc omnia quòd diutius & curio-
 sius examino, tantò clarius & distinctius vera esse cognosco; sed
 quid tandem ex his concludam? nempe si realitas objectiva

alicujus ex meis ideis sit tanta ut certus sim eandem nec formaliter, nec eminenter in me esse, nec proinde me ipsum ejus ideę causam esse posse, hinc necessario sequi non me solum esse in mundo, sed aliquam aliam rem quę istius ideę est causa, etiam existere; si verò nulla talis in me idea reperitur, nullum planè habebò argumentum quod me de alicujus rei à me diversę existentia certum reddat, omnia enim diligentissimè circumspexi, & nullum aliud potui hætenus reperire. Ex his autem meis ideis præter illam quę me ipsum mihi exhibet, de qua hæc nulla difficultas esse potest, alia est quę Deum, alię quę res corporeas, & inanimes, alię quę Angelos, alię quę animalia, ac denique alię quę alios homines mei similes repræsentant. Et quantum ad ideas quę alios homines, vel animalia, vel Angelos exhibent, facile intelligo illas ex iis quas habeo mei ipsius, & rerum corporalium, & Dei posse componi, quamvis nulli præter me homines, nec animalia, nec Angeli in mundo essent. Quantum autem ad ideas rerum corporalium, nihil in illis occurrit quod sit tantum ut non videatur à me ipso potuisse proficisci, nam si penitus inspiciam, & singulas examinem eo modo quo heri examinavi ideam cere: animadverto perpauca tantum esse, quę in illis clarè & distinctè percipio, nempe magnitudinem sive extensionem in longum, latum, & profundum; figuram quę ex terminatione istius extensionis exsurgit; situm quem diversa figurata inter se obtinent; & motum, sive mutationem istius situs; quibus addi possunt substantia, duratio, & numerus: cætera autem ut lumen, & colores, soni, odores, sapes, calor, & frigus alięq; tactiles qualitates, non nisi valde confusè & obscurè à me cogitantur, adeò ut etiam ignorem an sint verę, vel falsę, hoc est an ideę quas de illis habeo sint rerum quarundam ideę, an non rerum; quamvis enim falsitatem propriè dictam sive formalem non nisi in judiciis posse reperiri paulò antè notaverim, est tamen profectò quædam alia falsitas materialis in ideis, cum non rem tamquam rem repræsentant: ita, exempli causa, ideę quas habeo caloris & frigoris tam parum clarę & distinctę sunt, ut ab iis discere non possim an frigus sit tantum privatio caloris, vel calor privatio frigoris, vel utrumque sit realis qualitas, vel neutrum; & quia nullę ideę nisi tanquam rerum esse possunt, siquidem verum sit frigus nihil

nihil aliud esse quam privationem caloris, idea quæ mihi illud tanquam reale quid & positivum repræsentat non immeritò falsa dicitur, & sic de cæteris. Quibus profectò non est necesse ut aliquem authorem à me diversum assignem, nam si quidem sint falsæ, hoc est nullas res repræsentent, lumine naturali notum mihi est illas à nihilo procedere, hoc est, non aliam ob causam in me esse, quam quia deest aliquid naturæ meæ, nec est planè perfectæ; si autem sint veræ, quia tamen tam parum realitatis mihi exhibent, ut ne quidem illud à non re possim distinguere, non video cur à me ipso esse non possint. Ex iis verò quæ in ideis rerum corpotalium clara & distincta sunt, quædam ab idea mei ipsius videor mutuari potuisse, nempe substantiam, durationum, numerum, & si quæ alia sint ejusmodi; nam cum cogito lapidem esse substantiam, sive esse rem quæ per se apta est existere, itemque me esse substantiam, quamvis concipiam me esse rem cogitantem, & non extensam; lapidem verò esse rem extensam, & non cogitantem, ac proinde maxima inter utrumque conceptum sit diversitas, in ratione tamen substantiæ videntur convenire; itemque cum percipio me nunc esse, & priùs etiam aliquamdiu fuisse recordor, cumque varias habeo cogitationes quarum numerum intelligo, acquirò ideas durationis & numeri, quas deinde ad quascunque alias res possum transferre. Cætera autem omnia ex quibus rerum corporearum ideæ constantur, nempe extensio, figura, situs, & motus, in me quidem, cum nihil aliud sim quam res cogitans, formaliter non continentur; sed quia sunt tantum modi quidam substantiæ, ego autem substantia, videntur in me contineri posse eminenter. Itaque sola restat idea Dei, in qua considerandum est an aliquid sit quod à me ipso non potuerit proficisci. Dei nomine intelligo substantiam quandam infinitam, independentem, summè intelligentem, summè potentem, & à qua tum ego ipse, tum aliud omne, si quid aliud extat, quodcumque extat est creatum. Quæ sanè omnia talia sunt ut quò diligentius attendo, tantò minus à me solo profectæ esse posse videantur. Ideoque ex antedictis Deum necessariò existere est concludendum: nam quamvis substantiæ quidem idea in me

fit

fit ex hoc ipso quod sum substantia, non tamen idcirco esset idea substantiæ infinite, cum sum finitus, nisi ab aliquâ substantiâ quæ revera esset infinita procederet. Nec putare debeo me non percipere infinitum per veram ideam, sed tantum per negationem finiti, ut percipio quietem, & tenebras per negationem motus, & lucis; nam contra manifestè intelligo plus realitatis esse in substantia infinitâ, quàm in finitâ, ac proinde priorem quodammodo in me esse perceptionem infiniti quàm finiti, hoc est Dei, quàm mei ipsius: qua enim ratione intelligerem me dubitare, me cupere, hoc est aliquid mihi deesse, & me non esse omnino perfectum, si nulla idea entis perfectioris in me esset, ex cujus comparatione defectus meos agnoscerem? Nec dici potest hanc fortè ideam Dei materialiter falsam esse, ideoque à nihilo esse posse, ut paulo ante de ideis caloris, & frigoris, & similibus animadverti; nam contra, cum maximè clara & distincta sit, & plus realitatis objectivæ quàm ulla alia contineat, nulla est per se magis vera, nec in qua minor falsitatis suspicio reperiatur. Est inquam hæc idea entis summè perfecti, & infiniti maximè vera; nam quamvis fortè fingi possit tale ens non existere, non tamen fingi potest ejus ideam nihil reale mihi exhibere, ut de idea frigoris antè dixi. Est etiam maximè clara & distincta, nam quidquid clarè & distinctè percipio, quod est reale & verum, & quod perfectionem aliquam importat totum in ea continetur: nec obstat quod non comprehendam infinitum, vel quod alia innumera in Deo sint, quæ nec comprehendere, nec forte etiam attingere cogitatione ullo modo possum, est enim de ratione infiniti, ut à me qui sum finitus non comprehendatur, & sufficit me hoc ipsum intelligere, ac judicare illa omnia quæ clarè percipio & perfectionem aliquam importare scio, atque etiam fortè alia innumera quæ ignoro, vel formaliter vel eminenter in Deo esse, ut idea quam de illo habeo, sit omnium quæ in me sunt maximè vera, & maximè clara & distincta. Sed fortè majus aliquid sum quàm ipse intelligam, omnesque illæ perfectiones quas Deo tribuo potentiâ quodammodo in me sunt, etiamsi nondum sese exerant, neque ad actum reducantur; experior enim jam cognitionem meam paulatim augeri; nec video quid obstet quo minus ita magis & magis augeatur in infinitum, nec etiam cur cognitione sic au-

cta

Ita non possim ejus ope reliquas omnes Dei perfectiones adipisci
 nec denique cur potentia ad istas perfectiones, si jam in me est,
 non sufficiat ad illorum ideam producendam. Imo nihil horum
 esse potest, nam primò ut verum sit cognitionem meam gradatim
 augeri, & multa in me esse potentia quæ actu nondum sunt, nihil
 tamen horum ad ideam Dei pertinet, in qua nempe nihil omnino
 est potentiale, namque hoc ipsum gradatim augeri certissimum
 est imperfectionis argumentum. Præterea etiam si cognitio mea
 semper magis & magis augeatur, nihilominus intelligo nun-
 quam illam idcirco fore actu infinitam, quia nunquam eo deve-
 niatur, ut majoris adhuc incrementi non sit capax. Deum autem
 ita judico esse actu infinitum ut nihil ejus perfectione addi possit.
 Ac denique percipio esse objectivum ideæ non à solo esse poten-
 tiali, quod propriè loquendo nihil est, sed tantummodo ab actuali,
 sive formali posse produci. Neque profectò quicquam est in his
 omnibus quod diligenter attendenti non sit lumine naturali ma-
 nifestum: sed quia cum minus attendo, & rerum sensibilibus ima-
 gines mentis aciem excæcant, non ita facile recordor cur idea
 entis me perfectioris necessario ab ente aliquo procedat quod sit
 revera perfectius: ulterius quærere libet, an ego ipse habens illam
 ideam esse possem si tale ens nullum existeret. Nempe à quo es-
 sem? à me scilicet, vel à parentibus, vel ab aliis quibuslibet Deo
 minus perfectis, nihil enim ipso perfectius, nec etiam æquè per-
 fectum cogitari, aut fingi potest. Atqui si à me essem, nec dubi-
 tarem, nec optarem, nec omnino quicquam mihi deesset, omnes
 enim perfectiones quarum idea aliqua in me est, mihi dedissem,
 atque ita ipsemet Deus essem: nec putare debeo illa forsan quæ
 mihi defunt difficilius acquiri posse, quàm illa quæ jam in me sunt,
 nam contra, manifestum est longè difficilius fuisse me, hoc est
 rem, sive substantiam cogitantem, ex nihilo emergere, quàm mul-
 tarum rerum quas ignoro cognitiones, quæ tantum istius substan-
 tiæ accidentia sunt, acquirere. Ac certè si majus illud à me habe-
 rem, non mihi illa saltem quæ facilius haberi possunt denegâsem:
 sed neque etiam ulla alia ex iis, quæ in idea Dei contineri perci-
 pio; quia nempe nulla difficiliora factu mihi videntur: si quæ au-
 tem difficiliora factu essent, certè etiam mihi difficiliora vide-

rentur, siquidem reliqua quæ habeo, à me haberem, quoniam in illis potentiam meam terminari experirer: Neque vim harum rationum effugio, si supponam me forte semper fuisse ut nunc sum, tanquam si inde sequeretur nullum existentia meæ authorem esse quærendum: quoniam enim omne tempus vitæ in partes innumeras dividi potest quarum singulæ à reliquis nullo modo dependent, ex eo quòd paulò ante fuerim non sequitur me nunc debere esse, nisi aliqua causa me quasi rursus creet ad hoc momentum, hoc est me conservet. Perpicuum enim est attendenti ad durationes naturam eadem planè vi, & actione opus esse ad rem quamlibet singulis momentis quibus durat conservandam, quâ opus esset ad eandem de novo creandam si nondum existeret, adeo ut conservationem sola ratione à creatione differre sit etiam unum ex iis quæ lumine naturali manifesta sunt. Itaque debeo nunc interrogare me ipsum, an habeam aliquam vim per quam possim efficere ut ego ille qui jam sum, paulò post etiam sim futurus: nam cum nihil aliud sim quàm res cogitans, vel saltem cum de ea tantum mei parte præcisè nunc agam quæ est res cogitans, si quæ talis vis in me esset, ejus procul dubio conscius essem; sed & nullam esse experior, & ex hoc ipso evidentissimè cognosco me ab aliquo ente à me diverso pendere: forte verò illud ens non est Deus, sumque vel à parentibus productus, vel à quibuslibet aliis causis Deo minus perfectis. Imò, ut jam ante dixi, perspicuum est tantumdem ad minimum esse debere in causa quantum est in effectu, & idcirco cum sim res cogitans, ideamque quandam Dei in me habens, qualiscunque tandem mei causa assignetur, illam etiam esse rem cogitantem, & omnium perfectionum quas Deo tribuo, ideam habere fatendum est; potestque de illa rursus quæri an sit à se vel ab alia; nam si à se, patet ex dictis illam ipsam Deum esse, quia nempe cum vim habeat perse existendi, habet proculdubio etiam vim possidendi actu omnes perfectiones quarum ideam in se habet, hoc est omnes quas in Deo esse concipio. Si autem sit ab alia, rursus eodem modo de hac altera quæretur an sit à se, vel ab alia, donec tandem ad causam ultimam deveniatur quæ erit Deus. Satis enim apertum est, nullum hic dari posse progressum in infinitum, præsertim cum non tantum de causa, quæ me olim produxit, hîc agam, sed maximè

imè etiam de illa quæ me tempore præfenti confervat. Nec fingi potest plures forte caufas partiales ad me efficiendum concurriffe, & ab una ideam unius ex perfectionibus quas Deo tribuo, ab alia ideam alterius me accepiffe, adeo ut omnes quidem illæ perfectiones alicubi in univerfo reperiantur, fed non omnes fimul junctæ in uno aliquo qui fit Deus; nam contrà unitas, fimplitas, five in feeparabilitas eorum omnium quæ in Deo funt, una eft ex præcipuis perfectionibus quas in eo effe intelligo; nec certè iftius omnium ejus perfectionum unitatis idea in me potuit poni ab ulla caufa à qua etiam aliam perfectionem ideas non habuerim; neque enim efficere potuit ut illas fimul junctas, & in feeparabiles intelligerem, nifi fimul effecerit, ut quænam illæ effent agnofcerem. Quantum denique ad parentes attinet, ut omnia vera funt quæ de illis unquam potavi, non tamen profecto illi me confervant, nec etiam ullo modo me, quatenus fum res cogitans, effecerunt; fed tantum difpofitiones quasdam in ea materia pofuerunt, cui me, hoc eft mentem (quam folam nunc pro me accipio) in effe judicavi: ac proinde hic nulla de iis difficultas effe potest, fed omnino eft concludendum ex hoc folo quod existam, quædamque idea entis perfectiffimi, hoc eft Dei, in me fit, evidentiffimè de monftrari Deum etiam exiftere. Superest tantum ut examinem qua ratione ideam iftam à Deo accepi, neque enim illam fenfibus haufti, nec unquam non expectanti mihi advenit, ut folent rerum fenfibiliùm ideæ, cum iftæ res externis fenfuum organis occurrunt, vel occurrere videntur; nec etiam à me efficta eft, nam nihil ab illa detrahere, nihil illi fuperaddere planè poffum, ac proinde fuperest ut mihi fit innata, quemadmodum etiam mihi eft innata idea mei ipfius. Et fane non mirum, eft Deum me creando ideam illam mihi indidiffe, ut effet tanquam nota artificis operi fuo imprefsa; nec etiam opus eft ut nota illa fit aliqua res ab opere ipfo diverfa, fed ex hoc uno quod Deus me creavit, valde credibile eft me quodammodo ad imaginem & fimilitudinem ejus factum effe, illamque fimilitudinem, in qua Dei idea continetur, à me percipi per eandem facultatem, per quam ego ipfe à me percipior, hoc eft, dum in meipfum men-

tis aciem converto non modò intelligo me esse rem incomple-
tam, & ab alio dependentem, remque ad majora, & majora sive
meliora indefinite aspirantem, sed simul etiam intelligo illum, à
quo pendeo, majora ista omnia non inde finitiè & potentia tan-
tum, sed re ipsa infinite in se habere, atque ita Deum esse; totaque
vis argumenti in eo est, quod agnoscam fieri non posse ut existi-
tam talis naturæ qualis sum, nempe ideam Dei in me habens,
nisi revera Deus etiam existeret, Deus inquam ille idem cujus
idea in me est, hoc est habens omnes illas perfectiones quas e-
go non comprehendere sed quocunque modo attingere cogi-
tatione possum, & nullis plane defectibus obnoxius. Ex quibus
satis patet illum fallacem esse non posse: omnem enim frau-
dem, & deceptionem à defectu aliquo pendere lumine natu-
rali manifestum est. Sed priusquam hoc diligentius exami-
nem, simulque in alias veritates quæ inde colligi possunt in-
quiram; placet hic aliquandiu in ipsius Dei contemplatione
immorari ejus attributa apud me expendere, & immensi hujus
luminis pulchritudinem, quantum caligantis ingenii mei acies
ferre poterit, intueri, admirari, adorare. Ut enim in hac sola
divinæ majestatis contemplatione summam alterius vitæ fœlici-
tatem consistere fide credimus, ita etiam jam ex eadem licet
multò minus perfecta maximam, cujus in hac vita capaces si-
mus, voluptatem percipi posse experimur.

M E D I T A T I O I V.

De vero & falso.

ITa me his diebus assuefeci in mente à sensibus abducenda,
tamque accuratè animadverti per pauca esse quæ de rebus
corporeis verè percipiuntur, multoque plura de mente hu-
mana, multò adhuc plura de Deo cognosci, ut jam absque ulla
difficultate cogitationem à rebus imaginabilibus ad intelligibi-
les tantum, atque ab omni materia secretas convertam: &
sanè multo magis distinctam habeo ideam mentis humanæ,
quatenus est res cogitans, non extensa in longum, latum, &
profundum, nes aliud quid à corpore habens, quàm ideam
ullius